

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

YTTRANDE

2016-04-28 Ärendenr:
NV-01017-16Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se**Yttrande över Kemikalieinspektionens redovisning av regeringsuppdrag om nationellt förbud mot mikrokorn av plast i kosmetika****Sammanfattning**

Naturvårdsverket välkomnar ett nationellt förbud mot försäljning av kosmetiska produkter som innehåller mikrokorn av plast, trots begränsade effekter på utsläpp av mikroplaster till havet och oklarheter i KemIs konsekvensanalys.

Naturvårdsverket anser att det föreslagna förbudet sänder en tydlig signal till företag och konsumenter om att användning av produkter som innehåller mikroplaster innebär risker för miljön. Mot bakgrund av Naturvårdsverkets bredare regeringsuppdrag om mikroplaster har det föreslagna förbudet därför ett värde, och bör ses som ett led i att verka för reducerade utsläpp av mikroplaster i Sverige. Förekomsten av mikroplaster i kemiska produkter bör dock utredas vidare av KemI.

Naturvårdsverkets ställningstagande

Förslaget till förbud har, som Kemikalieinspektionen påpekar, sannolikt liten effekt på Sveriges totala utsläpp av mikroplaster till havet. Utöver den begränsade effekten anser Naturvårdsverket att det föreslagna förbudets samhällsekonomiska effektivitet är oklar. Det framgår inte tydligt av konsekvensanalysen vilket mervärde förbudet har efter 2018 när branschens frivilliga initiativ är genomförda 2017 respektive efter 2020.

Naturvårdsverket menar att det föreslagna förbudet ändå kan ha ett värde, särskilt i förbyggande syfte. Ett förbud skickar en tydlig signal till företag och konsumenter om att användning av produkter som innehåller mikroplaster i många fall innebär risker för miljön. Naturvårdsverket anser också att de avgränsningar som gjorts trots allt är rimliga dels mot bakgrund av den begränsande kunskap som finns om effekter av mikrokorn av plast i miljön, dels

för att kostnaderna för att reglera de utvalda produktkategorierna blir små för berörda aktörer.

Kemikalieinspektionens förslag till förbud hade stärkts av en redovisning av vilket mervärde ett förbud har från 2018 och vad det kommer att innebära i förhållande till den utveckling som ändå kommer att ske i det så kallade nollalternativet (se synpunkt nedan om konsekvensanalysen). Det hade också kunnat framgå tydligare vad som är det huvudsakliga motivet till avgränsningen av förbudet till produkter som sköljs av. På sidan 29 i rapporten anges att det framför allt är produkter som sköljs av direkt efter användning som i störst omfattning hamnar i avloppet. Naturvårdsverket anser att sannolikheten för att mikroplaster i många av de övriga produktgrupper som räknas upp på sidan 20 (t.ex. hudkräm, deodorant, hårspray, hårfärgningsmedel, solskyddsmedel o.s.v.) också hamnar i avloppet är hög, även om de sitter på kroppen en tid innan de sköljs av.

Naturvårdsverket instämmer i KemIs bedömning att det finns ett behov av vidare utredning av mikroplasters förekomst i kemiska produkter (sidan 24). Vi anser därför att det vore bra om KemI utreder förekomst av mikroplaster i kemiska produkter vidare.

Naturvårdsverket ställer sig även bakom KemIs förslag att Sverige bör fortsätta verka för en gemensam EU-reglering.

Vidare anser Naturvårdsverket att en enhetlig benämning av produkttypen som förbudet av mikrokorn av plast gäller bör användas genomgående i förordningen.

Naturvårdsverket vill också framhålla följande avseende:

Motivering till dispensregel (6.1.3)

Avloppsreningsverk är utformade för att rena avloppsvatten från kväve, fosfor och biologiskt material och inte för att ta hand om mikrokorn av plast eller andra ämnen och material som tillförs avloppet. Naturvårdsverket anser därför att det är viktigt att det verkligen går att visa att de produkter som beviljas dispens kan brytas ner fullständigt, och att det finns tester som går att visa att så är fallet. Givet att en prövning av dispensärenden görs och tillräcklig nedbrytbarhet bedöms från fall till fall, accepterar Naturvårdsverket det föreslagna dispensförfarandet. Vi vill också framhålla att bedömningen även ska innehålla en kontroll av att slammet inte förorenas med mikrokorn eller oönskade nedbrytningsprodukter.

Tillsyn och sanktioner (6.3)

Naturvårdsverket anser att avsnittet om tillsyn innehåller några oklarheter. I rapporten befaras ökade kostnader för Kemikalieinspektionen i och med dispensansökningar. Vi saknar ett resonemang om möjligheten att finansiera detta, t ex med en dispensavgift av sökande företag.

Konsekvensanalys (kap 8)

Naturvårdsverket anser att analysen av nollalternativet (8.3.1) hade stärkts av en tydligare analys av effekterna av de frivilliga initiativen som pågår (KTF:s och Cosmetic Europés initiativ) till 2017 respektive 2020. Vi är tveksamma till KemIs

slutsats att de frivilliga initiativen inte kommer vara tillräckligt effektiva eftersom slutsatsen bygger på ett resonemang om nuläget (40 % av undersökta produkter innehöll mikroplast i oktober 2015) istället för att bygga på en prognos för det frivilliga initiativets effekter till målåret 2017 respektive 2020 för EU-initiativet. En marknadsanalys hade ytterligare stärkt nollalternativet genom att titta på vilka bolag som redan fasat ut, vilka som angett att de kommer att fasa ut och analyserat deras marknadsandelar på den svenska marknaden.

Vad gäller resonemangen i rapporten om substitut (3.3 och 8.6.3) saknar vi ett resonemang om substitutens miljöpåverkan. Det är inte givet att ett substitut till mikrokorn av plast är bättre för miljön. Det vore därför önskvärt med ett resonemang om risker med användning av substitut för att hindra att andra miljöproblem uppstår.

Författningsförslag (kap. 9)

Den aktuella produkttypen som förbudet av mikrokorn av plast gäller benämns inte lika genomgående i förslagen. Förbudet i Y § gäller tillhandahållande av "kosmetiska produkter som sköljs av". I rubriken närmast före X § står det "vissa kosmetiska produkter". Vidare står det i 1 § första stycket 8 att förordningen innehåller särskilda bestämmelser om förbud mot mikrokorn av plast i "kosmetiska produkter". Vi förordar en enhetlig benämning av produkttypen för att undvika missförstånd. Ändring i 1 § första stycket 8 skulle även förtydliga att reglerna inte gäller alla kosmetiska produkter.

Definitionen av plast i X § är svårläst och skulle möjligtvis kunna skrivas om.

Bestämmelsen i Z § är relativt lång och svårläst. Det finns även risk för missuppfattning. Möjligen skulle bestämmelsen kunna delas upp i flera meningar eller skrivas i punktform.

Beslut om detta yttrande har fattats av ställföreträdande generaldirektören Kerstin Cederlöf.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit bitr. avdelningschefen Marcus Carlsson Reich, föredragande, enhetschef Gunilla Sallhed, handläggarna Elisabeth Österwall, Britta Hedlund, Emelie Aurell, Natalié Lindenstrand och Kerstin Åstrand.

Kerstin Cederlöf

Marcus Carlsson Reich